

BÀI 14 : CÔNG DÂN VỚI SỰ NGHIỆP XÂY DỰNG VÀ BẢO VỆ TỔ QUỐC

(2 tiết)

I – MỤC TIÊU BÀI HỌC

Học xong bài này, HS cần đạt được những yêu cầu sau :

1. Về kiến thức

– Nêu được thế nào là lòng yêu nước và các biểu hiện cụ thể của lòng yêu nước Việt Nam.

– Trình bày được trách nhiệm của công dân, đặc biệt là công dân học sinh đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam XHCN.

2. Về kĩ năng

Biết tham gia các hoạt động xây dựng, bảo vệ quê hương, đất nước phù hợp với khả năng của bản thân.

3. Về thái độ

– Yêu quý, tự hào về quê hương, đất nước, dân tộc.

– Có ý thức học tập, rèn luyện để góp phần vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ quê hương đất nước.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Về nội dung

– Đây là bài đề cập đến trách nhiệm đạo đức của công dân trong mối quan hệ với Tổ quốc.

– Trọng tâm của bài là HS hiểu được yêu nước là một truyền thống đạo đức tốt đẹp của dân tộc, là cội nguồn sức mạnh của dân tộc ta ; hiểu được trách nhiệm của thanh niên HS trong việc học tập, rèn luyện để chuẩn bị tham gia xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Bài này có ba đơn vị kiến thức :

- + Lòng yêu nước ;
- + Trách nhiệm xây dựng Tổ quốc ;
- + Trách nhiệm bảo vệ Tổ quốc.

Khi dạy bài này, GV phải chú ý làm rõ mối quan hệ giữa 3 đơn vị kiến thức của bài : Lòng yêu nước là cơ sở, là động cơ đạo đức của việc nhận thức và thực hiện tốt trách nhiệm xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Ngược lại, thực hiện tốt trách nhiệm xây dựng và bảo vệ Tổ quốc là sự thể hiện lòng yêu nước của người công dân.

2. Về PPDH và hình thức tổ chức dạy học

Dạy học bài này có thể sử dụng các phương pháp : Đàm thoại, thảo luận nhóm, dự án, tự liên hệ ; có thể sử dụng các hình thức học theo cá nhân, theo nhóm, theo lớp ; có thể tổ chức diễn đàn "Thanh niên HS với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc" ; có thể tổ chức cho HS nghe băng cát-sét, xem băng hình, trình bày các bài hát, bài thơ, tiểu phẩm về tình yêu quê hương, đất nước.

3. Về phương tiện dạy học

– Các bài thơ, bài hát, ca dao, tục ngữ, băng cát-sét, băng hình, câu chuyện, tấm gương,... về tình yêu quê hương, đất nước.

– Tranh, ảnh, băng hình... về truyền thống yêu nước, xây dựng và bảo vệ quê hương của nhân dân địa phương.

– Tranh, ảnh, băng hình về các hoạt động xây dựng và bảo vệ quê hương, đất nước của thanh niên và nhân dân địa phương cũng như cả nước.

4. Về kiểm tra, đánh giá

a) Gợi ý trả lời câu hỏi và giải bài tập

Bài tập 1 :

– Lòng yêu nước là tình cảm yêu quý, gắn bó, tự hào về quê hương, đất nước và tinh thần đem hết tài năng, trí tuệ của mình phục vụ lợi ích của Tổ quốc.

Lòng yêu nước được bắt nguồn từ tình yêu thương đối với cha mẹ, anh em, họ hàng, những người xung quanh mình và tình yêu quê hương – nơi mình sinh ra, lớn lên, nơi gắn bó những kỉ niệm của thời thơ ấu.

– Yêu nước là một truyền thống quý báu của dân tộc ta, là cội nguồn sức mạnh của dân tộc Việt Nam. Mỗi người dân Việt Nam cần phải tự hào về truyền thống tốt đẹp này của dân tộc.

–...

Bài tập 2 :

Tình huống (a) : Hùng nên giải thích cho bố mẹ hiểu về trách nhiệm bảo vệ Tổ quốc của thanh niên và không nên xin cho anh ở lại, vì như vậy là trái với *Luật Nghĩa vụ quân sự*.

Tình huống (b) : Em có thể khuyên Thanh nên làm tròn trách nhiệm đối với quê hương đã tin cậy và hỗ trợ mình.

Tình huống (c) : Nếu là Tiến, em nên kiên định đi theo con đường mà mình đã chọn.

...

Bài tập 3 và bài tập 4 : Yêu cầu HS phải tìm hiểu một số hoạt động xây dựng và bảo vệ Tổ quốc đã hoặc đang diễn ra ở địa phương và giới thiệu cho các bạn trong lớp, trong nhóm cùng nghe. Bài tập này, GV cần giao nhiệm vụ cho các nhóm HS chuẩn bị từ trước một tuần. Đồng thời, GV cũng cần phải chuẩn bị sẵn một số thông tin về các hoạt động cụ thể ở địa phương để có thể gợi ý, bổ sung thêm cho HS khi cần thiết.

b) Gợi ý kiểm tra, đánh giá

Để kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của HS, có thể dựa trên kết quả HS thực hiện các bài tập 1, 2, 3, 4 trong SGK ; hoặc cũng có thể yêu cầu các em viết bài tự luận về truyền thống yêu nước của dân tộc Việt Nam và trách nhiệm xây dựng, bảo vệ Tổ quốc của thanh niên HS.

III – GỢI Ý TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC BÀI HỌC

1. Phần mở bài

Để mở bài, GV tổ chức cho HS xem tranh ảnh, băng hình, nghe băng cát-sét về tình yêu quê hương, đất nước. Sau đó thảo luận :

– Em có suy nghĩ, cảm xúc gì sau khi xem các tranh ảnh, băng hình, nghe băng bài thơ, bài hát trên ?

– Nội dung các tranh ảnh, bài thơ, bài hát, băng hình đó nói lên điều gì ?

Từ đó, GV đặt vấn đề giới thiệu bài : Mỗi người đều có Tổ quốc của mình. Việt Nam là Tổ quốc của chúng ta. Là những công dân của nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam, chúng ta cần có trách nhiệm như thế nào đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc ?

2. Phần tổ chức dạy học các đơn vị kiến thức

a) Dạy học đơn vị kiến thức 1 : Lòng yêu nước

* *Mức độ kiến thức*

HS cần hiểu được : Thế nào là lòng yêu nước ? Lòng yêu nước cần được biểu hiện bằng những tình cảm, thái độ, việc làm cụ thể như thế nào ? Truyền thống yêu nước của dân tộc Việt Nam và các biểu hiện cụ thể của lòng yêu nước.

* *Cách thực hiện*

Có thể thực hiện theo các bước sau :

– Đàm thoại theo các câu hỏi :

+ Thế nào là lòng yêu nước ? Em biết gì về truyền thống yêu nước của dân tộc ta ?

+ Biểu hiện của lòng yêu nước Việt Nam ?

– GV tóm tắt lại các nội dung chính.

b) Dạy học đơn vị kiến thức 2 và 3 : Trách nhiệm xây dựng và bảo vệ Tổ quốc

* *Mức độ kiến thức*

HS cần hiểu được xây dựng và bảo vệ Tổ quốc vừa là trách nhiệm vừa là quyền cao quý của công dân, là thể hiện lòng yêu quê hương, đất nước ; hiểu

được thanh niên HS cần phải làm gì để thực hiện trách nhiệm xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

HS cũng cần liên hệ với tình hình thực hiện nghĩa vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc của thanh niên và nhân dân địa phương ; cũng như cần tự liên hệ bản thân trong việc thực hiện các trách nhiệm này.

** Cách thực hiện*

Có thể thực hiện theo các bước sau :

– GV đặt vấn đề : Bác Hồ đã dạy : "Các vua Hùng đã có công dựng nước, Bác cháu ta phải cùng nhau giữ lấy nước" ;

Em hiểu thế nào về lời dạy của Bác Hồ ? Theo em, chúng ta cần phải làm gì để thực hiện lời dạy của Bác ?

– HS trao đổi cả lớp ;

– GV kết luận :

Lời Bác Hồ muốn nhắc nhở chúng ta về trách nhiệm bảo vệ giang sơn, đất nước mà cha ông chúng ta đã đổ bao mồ hôi, xương máu mới gây dựng được.

Chúng ta cần phải thể hiện lòng yêu nước bằng những thái độ, việc làm cụ thể. Là những công dân trẻ tuổi của đất nước, chúng ta cần phải làm gì để góp phần vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc ?

– HS thảo luận nhóm theo câu hỏi : Thanh niên HS cần phải làm gì để thực hiện trách nhiệm xây dựng và bảo vệ Tổ quốc ?

– Đại diện các nhóm trình bày, trao đổi tranh luận giữa các nhóm HS ;

– GV tóm tắt lại những việc thanh niên HS cần làm : cố gắng học tập, trau dồi kiến thức, rèn luyện đạo đức, tác phong, tích cực tham gia các hoạt động đoàn thể, hoạt động xã hội, hoạt động lao động công ích, các hoạt động bảo vệ trật tự an ninh, các hoạt động đền ơn đáp nghĩa các gia đình thương binh, liệt sĩ,... ở nhà trường và địa phương.

3. Phần củng cố

Để củng cố bài, GV có thể tổ chức cho HS thực hiện một trong các hoạt động sau :

– Liên hệ về các hoạt động xây dựng và bảo vệ quê hương, đất nước của thanh niên và nhân dân địa phương cũng như cả nước ;

– HS tự liên hệ về những việc các em đã làm được để góp phần xây dựng và bảo vệ quê hương đất nước.

– Tổ chức cho mỗi nhóm HS thảo luận xây dựng một dự án nhỏ để góp phần xây dựng quê hương, đất nước. Ví dụ :

+ Dự án "Tuyên truyền về phòng tránh HIV/AIDS trong cộng đồng".

+ Dự án "Làm xanh, sạch, đẹp đường làng, ngõ xóm".

+ ...

– Trình bày các bài thơ, bài hát, các tiểu phẩm, các câu ca dao, tục ngữ về tình yêu quê hương, đất nước.

Để chuẩn bị cho dạy học bài sau, GV chia HS của lớp thành các nhóm và giao nhiệm vụ cho mỗi nhóm tìm hiểu về thực trạng và trách nhiệm công dân trong việc giải quyết một trong các vấn đề :

– Ô nhiễm môi trường.

– Bùng nổ dân số.

– Các dịch bệnh hiểm nghèo.

IV – TƯ LIỆU THAM KHẢO

1. "Bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa là bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ, bảo vệ an ninh quốc gia, trật tự an toàn xã hội và nền văn hoá ; bảo vệ Đảng, Nhà nước, nhân dân và chế độ xã hội chủ nghĩa ; bảo vệ sự nghiệp đổi mới và lợi ích quốc gia, dân tộc".⁽¹⁾

2. Chính chủ nghĩa dân tộc chân chính và chủ nghĩa yêu nước đã thúc giục người thanh niên Nguyễn Tất Thành (tên Bác Hồ hồi trẻ), ra đi tìm đường cứu nước, cứu dân. Đó cũng là động lực chi phối mọi suy nghĩ, hành động của Người trong suốt cả cuộc đời hoạt động cách mạng. Chính Người đã viết : "Lúc đầu,

(1) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX*, Sđd, tr. 39 – 40.

chính là chủ nghĩa yêu nước, chứ chưa phải chủ nghĩa Cộng sản đã đưa tôi tin theo Lê-nin, tin theo Quốc tế thứ III".

3. Ngày 23-12-1946, ngay sau ngày Toàn quốc kháng chiến, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã viết :

"Dân ta phải giữ nước ta,
Dân là con nước, nước là mẹ chung."⁽¹⁾